

Účast veřejnosti v řízeních podle stavebního zákona

Abstrakt

Tato práce se zabývá účastí veřejnosti ve vybraných řízeních podle stavebního zákona. Hlavním cílem je posouzení toho, zda je v České republice zajištěna účinná účast veřejnosti.

Z různých forem účasti veřejnosti se tato práce v detailu zaměřuje na účast spolků na ochranu životního prostředí. Ochrana životního prostředí je ve veřejném zájmu a základní úlohu by při ní měl hrát stát a jeho orgány. Při kolizi protichůdných veřejných zájmů se však může ochrana životního prostředí dostat do pozadí. Z toho důvodu je důležité, aby se i jiné subjekty mohly podílet na ochraně životního prostředí. Klíčovým institutem v této souvislosti je účast veřejnosti. Subjekty odlišné od státu v tomto ohledu disponují různou mírou práv a povinností a jejich postavení a možnost ovlivnit rozhodovací procesy se může lišit.

Účast veřejnosti je v právním systému České republiky zakotvena na různých úrovních. V mezinárodním právu hraje nejdůležitější roli Aarhuská úmluva, v evropském právu umožňují účast veřejnosti některé směrnice a další právní předpisy EU. Vliv na účast veřejnosti má samozřejmě také judikatura Soudního dvora Evropské unie. Ve vnitrostátním právu jsou samotné základy účasti veřejnosti zakotveny v Ústavě a Listině základních práv a svobod.

Tato obecná východiska jsou dále rozvedena právními předpisy. Velice důležitou roli zastává také bohatá soudní judikatura.

Vybraná řízení podle stavebního zákona jsou typickými procesy, které mohou mít vliv na životní prostředí. Listina základních práv a svobod garantuje každému právo na příznivé životní prostředí v čl. 35. Z toho důvodu by měla mít veřejnost právo se těchto řízení účastnit v souladu s dalšími ústavními právy. Konkrétní podoba práva na příznivé životní prostředí

je ovšem dána až podústavními právními předpisy.

Procesní stránku účasti veřejnosti zajišťuje správní řád a některé zvláštní právní předpisy. Klíčovou roli mezi nimi hrál zákon o ochraně přírody a krajiny, který umožňoval veřejnosti mimo jiné účast v řízeních podle stavebního zákona. Novelizace ustanovení § 70 zákona o ochraně přírody a krajiny však s účinností od 1. ledna 2018 zásadně toto právo veřejnosti omezila. Co se týče hmotněprávní stránky, některé druhy správních řízení

přiznávají účastenství pouze na základě jejího dotčení. Judikatura však dlouhou zastávala názor,

že hmotná stránka práva na příznivé životní prostředí spolkům nenáleží. Nakonec však rozhodovací praxe dospěla k výkladu, podle kterého se za určitých podmínek mohou také spolky domáhat přezkumu na základě tvrzeného zásahu do práva na příznivé životní prostředí. Právě na vývoj judikatury se práce zaměří v detailu. Dle čl. 36 a 38 Listiny je totiž možné vztáhnout vývoj judikatury, která se týká přístupu k soudům, také na přístup do správních řízení.

Tato práce následně zhodnotí novelu č. 225/2017 Sb. z hlediska její ústavnosti a vhodnosti. Přitom budou zohledněny další aspekty, jako například mezinárodněprávní závazky České republiky či širší postavení a novely v českém právním řádu a důsledky z toho plynoucí.

Klíčová slova: Aarhuská úmluva, účast veřejnosti, novela stavebního zákona